

Lluís Galobart i Duran

SALVADOR LLOBET I LA SEVA OBRA EDITORIAL.

El treball investigador de Salvador Llobet ha estat prou reconegut dins els cercles universitaris. Els vells alumnes del Vallès li han reconegut també el seu mestratge. En canvi se l'ha relacionat menys amb el món editorial, tot i que la seva aportació en aquest camp també ha estat molt important, com a impulsor de l'Editorial Alpina, de llibres de muntanya.

Cal vincular estretament la tasca editorial del doctor Llobet amb la seva vocació geogràfica i amb la necessitat que sentia de transmetre els seus coneixements. Per aquest motiu, ens entretenim a considerar d'antuvi aquells punts de la seva personalitat científica i del seu mestratge que, ens sembla, més han pogut incidir en l'aspecte que ara tractem.

El Montseny i la geografia regional

El medi i la vida al Montseny, la seva tesi doctoral llegida l'any 1944, contempla l'espai estudiat com una petita regió i conté els elements bàsics que proposava l'escola francesa de geografia regional.

Cal recordar que, al principi del segle XX, un grup de geògrafs del país veí, sota el mestratge de Vidal de la Blanche, va emprendre una forta renovació en el camp de la seva disciplina. D'una banda establiren el concepte de regió geogràfica, que consideraven com el marc ideal pels estudis físics i humans de l'espai. De l'altra concebien que, per a l'estudi de qualsevol regió, era imprescindible tenir presents tots els aspectes físics (relleu, rius, elements climàtics, vegetació) i els humans (població, economia, formes de vida) que la componen. Calia, a més, que s'esbrinessin les relacions existents entre uns i altres.

Evoquem aquests principis, que ara ens semblen ben simples, justament quan, en els darrers anys, s'ha reprès el fil dels estudis regionals.

Repasant els opuscles que Editorial Alpina dedica a unitats geogràfiques de Catalunya i d'altres indrets de l'estat espanyol, ens adonem que són, sobretot, breus tractats, en to divulgatiu, de geografia regional.

La "Geografia de Catalunya"

Com és sabut, a finals dels anys cinquanta i pri-

mers seixanta, el doctor Llobet va formar part del grup de geògrafs catalans més representatius, format per Lluís Solé Sabarís, Pierre Deffontaines, Joan Vilà Valentí i Josep Iglésies, entre altres. Pau Vila s'hi va unir quan, el 1958, va tornar del seu exili.

Del treball conjunt de tots aquest especialistes, que va comptar amb la bona col·laboració dels historiadors del seu temps (Ferran Soldevila, Jaume Vicens i Vives i el seu deixeble Emili Giralt, Manuel Riu, Agustí Duran, etc.), en van sorgir, entre altres fruits, els tres volums de la Geografia de Catalunya dirigida per Lluís Solé i que es va publicar entre els anys 1958 i 1968.

Salvador Llobet formava part de l'equip director de l'obra i va ser l'autor de les parts dedicades a l'estudi del sector primari català, de la casa rural, de la indústria i de les monografies comarcals del Vallès, d'Osona, el Ripollès, Andorra i el Maresme.

Sense pretendre ara analitzar-la, és evident que la Geografia de Catalunya va esdevenir una referència bàsica pels estudiants de geografia que iniciaren la carrera a partir del 1968. Cal tenir present, també, que la seva divulgació va ultrapassar el marc universitari i es va introduir als centres de segon ensenyament i a molts domicilis particulars. Podem concloure per tant que, durant els anys setanta, en una època de reivindicació de la personalitat catalana, aquesta obra va ser un dels elements que més va donar a conèixer el país a la seva gent.

Possiblement la seva naturalesa —lluny dels treballs científics neutres i reflex de l'estimació per a una realitat concreta que sentien els seus autors— va ésser una de les claus del seu èxit.

En aquesta mateixa línia, Salvador Llobet i els seus col·laboradors editorials transmeten l'entusiasme pels relleus i paisatges muntanyencs de Catalunya en els articles més breus de les seves guies excursionistes.

El Salvador Llobet mestre

En altres articles de la present publicació ja es parla, amb encert, de la tasca docent del doctor Llobet. Aquí només voldríem fer-hi dues consideracions.

A Bellmunt el 1953. Fotografia de la família

De primer, un record pel Centre Municipal d'Ensenyament de Granollers que ell va regir durant tants anys. El centre, conegut a la comarca per l'Institut, era el lloc on anaven —anàvem— a parar la majoria dels nois i noies que estudiàrem el batxillerat entre els anys quaranta i els seixanta. Pensem honradament que va ser una sort per a nosaltres, perquè l'escola trencava molts dels motlles que devien ser propis de l'època. Les classes eren compartides per nois i noies i, sovint, es parlava espontàniament en català. Els professors, al nostre entendre, eren sòlids perquè ens donaven mostres evidents d'estima al Vallès i procuraven fer-nos veure el sentit de la nostra responsabilitat futura envers els altres i el país.

El senyor Llobet (el qualificatiu se li va atribuir a l'escola i és com el coneixien la majoria de granollerins, que havien estat alumnes seus)

dirigia el Centre amb autoritat evident —les seves enrabiades feien tremolar tothom— però també amb evident justícia, que el feia sempre amatent a ajudar els alumnes intel·ligents que no podien pagar-se els estudis.

En segon lloc, volem recordar la tasca docent del doctor Llobet en el centre, bo i recordant que, quan només teníem onze anys, ja ens portava a observar les falles dels afluents del Besòs —que no sabíem interpretar fins anys més tard— i al Montseny.

Aquesta imatge de Llobet amb els petits alumnes connecta perfectament amb el seu afany per elaborar guies de muntanya. En un cas i en l'altre hi ha implícit el desig de fer comprendre relleus, planes i pobles —temps i espai, en definitiva— a tothom i no pas només a cercles restringits.

El seu mestratge, basat en l'observació directa del territori, va continuar exercint-lo a la Universitat, juntament amb els geògrafs de la seva generació. Si tenim present que a les classes del Departament de Geografia hi assistien futurs professors de les escoles de mestres, dels instituts i de les escoles actuals, no és d'estranyar la importància que, des d'anys, s'ha donat a les excursions que han permès a batxillers i a escolars obrir els ulls al coneixement del nostre país.

Breu ressenya de l'obra editorial

L'Editorial ja va prendre forma l'any 1946, i s'iniciava, com tantes altres obres del nostre país, de forma amateur. Representava la confluència de l'esperit universitari amb l'excursionisme il·lustrat: Salvador Llobet i Noel Llopis eren els universitaris d'un grup que també estava constituït per Xavier Coll i Josep M. Puchades.

És clar el paral·lelisme que pot establir-se entre l'activitat editorial de Salvador Llobet i la de dos altres homes polifacètics, que han deixat solcs profunds en els camps de la investigació històrica i lingüística: Jaume Vicens i Vives, fundador i ànima de l'Editorial Teide, i Francesc de Borja Moll, el gran lingüista mallorquí, forjador de l'Editorial Moll.

L'Alpina és una obra que Llobet estimava amb predilecció per la tasca que apleix de divulgació de coneixements geogràfics, geològics i car-

togràfics en general. Les primeres guies es cenyien al radi del Vallès (Montseny, Sant Llorenç, cingles de Bertí), a les rodalies de Barcelona (Collserola) i a les muntanyes litorals (Corredor, Montnegre) entre d'altres.

Coincidint amb l'auge de l'excursionisme de primer, i amb l'esclat del turisme massiu de muntanya després, han predominat amb els anys, les guies pirinenques, tant de Catalunya com d'Aragó i Navarra, i d'altres massissos peninsulars (Pics d'Europa, Gredos, Guadarrama).

Actualment l'editorial Alpina ja és una entitat prou important, amb múltiples col·laboradors especialistes per a cada lloc cartografiat. El doctor Llobet, però, va treballar-hi fins el dia abans de morir, preparant i corregint proves. Perquè és cert que tots i cada un dels opuscles i mapes de l'Alpina ha estat curosament revisat per ell. Una tasca aparentment modesta però indispensable i que cal valorar en tota la seva dimensió si es té present que els títols publicats sobrepassen el centenar.

El treball es repetia a cada nova edició cercant sempre de fer compatible el rigor científic amb una exposició senzilla i clara, d'acord amb l'esperit de divulgació de l'Editorial. Cal remarcar també l'esforç per oferir un treball acurat i ben fet a un cost realment assequible per a tothom.

No és estrany que múltiples excursionistes hagin retut homenatge a la tasca de l'Editorial Alpina. Això s'ha fet palès, especialment, en la mort de Salvador Llobet. Com a mostra, recollim unes paraules de Pere Tió i Cases, director de Cingles. Butlletí de l'Agrupació científico-excursionista de Mataró. "Tots els excursionistes, tots, tenim uns quants llibrets de les guies d'aquesta editorial de Granollers que ens han acompanyat a planificar les nostres sortides. Per tota una època de l'excursionisme català, els mapes de l'Alpina han estat una cosa tan comuna com ho podrien ser les xirruques".

Per concloure

L'exigència va estar sempre present en la vida del doctor Llobet. I també la demanava als alumnes i als amics. Ben segur que, si hagués pogut, hauria fet precises observacions a aquest article.

Fruits de l'exigència i la fidelitat a allò que li

agradava en són la seva tesi, els seus alumnes, les guies de l'Alpina, la seva activitat cultural. Síntesi d'universitat, excursionisme i terra, aparentment estranya. La vida del doctor Llobet fou ben singular però creiem que representa exactament a aquelles persones que, a Catalunya, s'han proposat fer quelcom de valor, malgrat les dificultats paleses. I que són, en definitiva, les que han forjat la personalitat del nostre país amb el seu esforç. Déu faci que no ens en faltin en el futur.

A la Calma. Tardar del 1990. Fotografia Alfons García